

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

Guidelines For The Internal Supervision Of Schools Under Kanchanaburi Primary
Educational Service Area Office 1

โสภณ ลำเนา¹ ดร.มิตภาณี พุ่มกล่อม² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์³
Sopon Lumpao¹ Dr.Mitparnee Pumklom² Asst Prof. Dr.Pongsak Ruamchomrat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิเทศภายในและแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 305 คน โดยใช้รูปแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษาและตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการปฏิบัติการนิเทศด้านการประเมินผลและการรายงาน และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ

2. แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตามขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีแนวทางการนิเทศภายใน คือ สถานศึกษาสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อจำกัดในการนิเทศภายใน วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน สร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในที่ตรงกัน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ มีแนวทางการนิเทศภายใน คือ สถานศึกษานำข้อมูลจากการสำรวจปัญหาและความต้องการ มาวางแผนการดำเนินการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรม และขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Master of Education Program Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{2,3}Course teacher in Master of Education Program Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: โสภณ ลำเนา, taklumpao@gmail.com

รับเมื่อ 2 พฤษภาคม 2564 แก้ไข 9 มิถุนายน 2564 ตอรับ 13 มิถุนายน 2564

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ มีแนวทางการนิเทศภายใน คือ สถานศึกษาจัดทำคู่มือ และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมให้ครูทราบ โดยผ่านการประชุมหรือเอกสาร และออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายในที่มีคุณภาพ ใช้งานง่าย เพื่อสะท้อนผลการนิเทศภายใน

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ คือ มีแนวทางการนิเทศภายใน คือ สถานศึกษามีระบบการติดต่อสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ตามบริบทและ สถานการณ์ ปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ และนำเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เช่น ใช้คลิป์วิดีโอ เข้ามาใช้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2.5 ด้านการประเมินผลและการรายงาน มีแนวทางการนิเทศภายใน คือ สถานศึกษาดำเนินการ ประเมินผลการนิเทศ 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติ ระหว่างการปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสม มีการสรุปผลและรายงานผลการนิเทศภายในให้ทุกฝ่ายทราบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศ ภายในครั้งต่อไป

ABSTRACT

The purposes of this research were to study internal supervision and to study the guidelines for internal supervision of schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1. The samples consisted of 305 teachers in basic education school under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, selected by using a stratified random sampling according to the study area and the sample used in the group discussion, consisting of 5 qualified persons by purposive sampling. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with content accuracy of 1.00 and confidence of 0.99 and focus group from. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The result of this study revealed that:

1. The internal supervision of schools was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as Supervision planning, Study of current condition Problems and needs, Supervision operation, Evaluation and reporting, and Creating media and supervision tools.

2. The guidelines for internal supervision of educational institutions Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, the internal supervision operating procedures are as follows:

2.1 Education of the current state Problems and needs have a guideline, namely, educational institutions survey the current condition. Problems and limitations in internal supervision Analysis of strengths and weaknesses Build an understanding of the corresponding internal supervision process. set clear goals and systematically conduct internal supervision.

2.2 In the field of supervision planning, there is a guideline, which is that educational institutions use data from surveys of problems and needs. Let's plan internal supervision operations in accordance with the current context and situation. The school administrators and teachers are involved in planning, scheduling activities and procedures for internal supervision operations.

2.3 In terms of creating media and tools for supervision, there is a guideline, namely, educational institutions prepare manuals and create knowledge and understanding about supervision within each activity for

teachers to know. through meetings or documents and designed a quality, easy-to-use internal supervision monitoring tool to reflect the results of internal supervision.

2.4 In the field of supervising operations, there are guidelines, ie, educational institutions have effective communication systems. It may use information and communication technology in various forms to adapt to the context and situation. Conduct supervision according to the specified supervision calendar and apply new techniques such as video clips to promote, support and improve the quality of educational management according to the context of each educational institution.

2.5 In terms of evaluation and reporting, there is a guideline, namely, educational institutions conduct supervision evaluation in 3 phases, namely before implementation. during practice and after the practice using the appropriate format The results of the internal supervision are summarized and reported to all parties for acknowledgment. and bring the evaluation results to improve and the development of internal supervision in the next.

Keywords: supervision within educational institutions

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกที่รวดเร็ว มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเทศที่เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและสังคมแห่งการเรียนรู้ ก็จะมี ความเจริญก้าวหน้า และได้เปรียบทางการแข่งขัน เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ จึงสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศไทย ยังมีปัญหาด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้ ความสามารถของแรงงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่คนไทยบางส่วนยังไม่สามารถเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน การพัฒนาคนให้สมบูรณ์ เพื่อให้คนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีสุขภาพที่ดี มีทักษะความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นในทุกช่วงวัย รวมทั้งสังคมมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2559, หน้า 11 – 12)

การจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุด ในการพัฒนาคนให้มีความพร้อมรับมือ การเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพคน กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาได้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาที่จะเกิดขึ้นในตลอดระยะ 5 ปี เพื่อมุ่งการบรรลุความสำเร็จต่อเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชน ที่สำคัญในเป้าหมายด้านคุณภาพ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นและด้านความมั่นคงที่ชัดเจน พัฒนาคูณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมือง การจัดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จะทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ ทำประโยชน์ให้สังคมส่วนรวม เป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ มีความสุขทั้งกาย ใจ และจิตวิญญาณความเป็นไทย และมีความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 10)

ดังนั้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การนิเทศจึงเป็นหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อปรับปรุงเทคนิควิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 2)

การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องร่วมมือกันพัฒนางานทุกด้าน คุณภาพการศึกษาจะสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อย ส่วนหนึ่งมาจากการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการนิเทศภายในขึ้นเพื่อช่วยกันพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม จึงต้องมีการกระตุ้นครูให้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้อันหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (อัศวินวิภาดา, 2558, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562ก, หน้า 9 - 10) ซึ่งระบุว่า นอกจากกระบวนการนิเทศการศึกษาในระดับสถานศึกษา คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญในการสนับสนุนการสอนให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการภายในสถานศึกษา เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการประกันคุณภาพของสถานศึกษาว่าสามารถบริหารจัดการภายในสถานศึกษาจนถึงเป้าหมายสุดท้าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกระบวนการการนิเทศภายในเป็น 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลและการรายงานผล

จากสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ประจำปีการศึกษา 2561 และได้สรุปผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษา จากคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (o-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกกลุ่มสาระต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2562, หน้า 14) และปีการศึกษา 2562 มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (o-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกกลุ่มสาระ ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2563) จะเห็นได้ว่าผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในทุกกลุ่มสาระมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีการพัฒนาวิธีการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในเป็นตัวขับเคลื่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนา ส่งเสริมให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา อันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

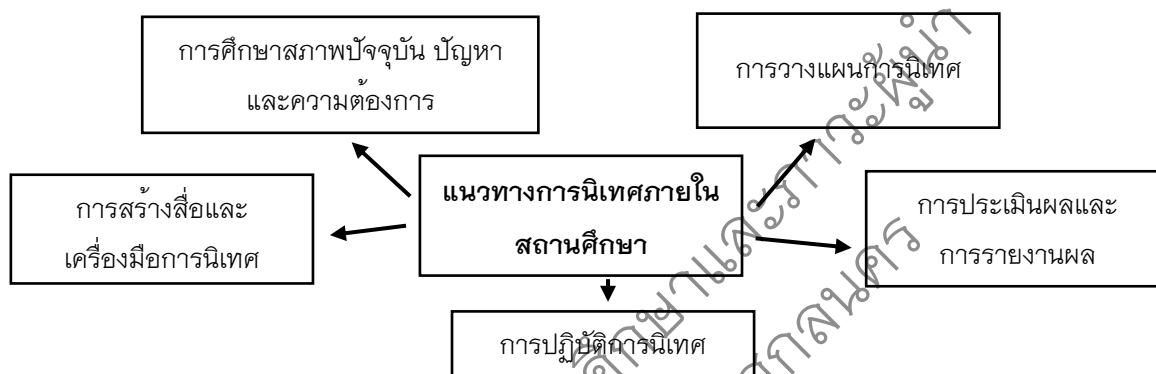
1. การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,471 คน จากโรงเรียน 139 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 305 คน โดยใช้สุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามเขตพื้นที่การจัดการศึกษา
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ และครูผู้สอน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ เกี่ยวกับการ
ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการ
วางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผล
และการรายงาน ทุกข้อคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ
โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 50 ข้อ
นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบัก ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์
เก็บข้อมูลและดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ให้กับครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 ชุด
และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง และจัดสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ที่มีต่อแนวทางการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลและการรายงาน และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ
2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
 - 2.1 แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
 - 2.1.1 สถานศึกษาควรตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัดในการนิเทศภายใน และวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน
 - 2.1.2 สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจการนิเทศภายในที่ตรงกัน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
 - 2.2 แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ

- 2.2.1 สถานศึกษาคควรนำข้อมูลจากการสำรวจปัญหา และความต้องการ มาวางแผนการนิเทศภายใน
- 2.2.2 สถานศึกษาคควรวางแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับบริบท และสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรม และขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน
- 2.3 แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ
- 2.3.1 สถานศึกษาคควรจัดทำคู่มือและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม ให้กับครูทราบ โดยผ่านการประชุมหรือเอกสาร เพื่อให้ทำการนิเทศอย่างเป็นระบบ
- 2.3.2 สถานศึกษาคควรออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายในที่มีคุณภาพ ใช้งานง่าย เพื่อสะท้อนผลและประเมินผลการนิเทศภายในที่เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา
- 2.4 แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ
- 2.4.1 สถานศึกษาคควรมีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ตามบริบทและสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ และปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้
- 2.4.2 สถานศึกษาคควรมีการนำเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้คลิปวิดีโอ (clip video) เข้ามาปรับใช้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- 2.5 แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและการรายงาน
- 2.5.1 สถานศึกษาคควรมีการดำเนินการประเมินผลการนิเทศ 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติ ระหว่างการปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา
- 2.5.2 สถานศึกษาคควรมีการสรุปผลและรายงานผลการนิเทศภายในให้ครูทราบ และนำผลการประเมิน มาปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในของสถานศึกษา ว่าเป็นงานที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียน เนื่องจากการนิเทศภายในสถานศึกษามีความเกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพ การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธารทิพย์ ด้ายศ (2561, หน้า 104) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา 5 ด้าน โดยภาพรวมพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ เมธิณี สระไร (2560, หน้า 71) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านและ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ ราชจันดี (2560, หน้า 79) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสำหรับศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า มีการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คือ สถานศึกษาควรสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัดในการนิเทศภายในและวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน สร้างความเข้าใจการนิเทศภายในที่ตรงกัน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่ได้นำปัญหาและข้อจำกัดของสถานศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิสัน โพนทัน (2559, หน้า 81) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ สถานศึกษา ควรมีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและ ความต้องการของสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการ นำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็น สารสนเทศ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนเพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายของการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ คือ สถานศึกษาควรนำข้อมูลจากการสำรวจปัญหาและความต้องการ มาวางแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วม ในการวางแผน กำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการวางแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เป็นปัญหาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ จงรัตน์ กลั่นการบุญ (2560, หน้า 85) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในงานวิชาการของครูโรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการประชุม การจัดทำแผนปฏิบัติการ นำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมากำหนดกิจกรรมและ แนวทางการปฏิบัติงานนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา วางแผนนิเทศภายในเป็นขั้นตอน กำหนด รายละเอียดกิจกรรม และจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ เขียนเป็นโครงการนิเทศภายใน

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ คือ สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือและสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมให้กับครูทราบ โดยผ่านการประชุมหรือเอกสาร เพื่อให้ทำการนิเทศอย่างเป็น ระบบ ออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายในที่มีคุณภาพ ใช้งานง่าย เพื่อสะท้อนผลและประเมินผลการนิเทศ ภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในให้แก่บุคลากร ภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562ข, หน้า 25) เรื่อง แนวทางการ นิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ระบุว่า ควรสร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูล เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การสะท้อนผลและการ ประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้งานง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางและสร้างความรู้ความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงานในทีมนิเทศ

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาควรมีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ตามบริบทและสถานการณ์ เพื่อส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่ระหว่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ และมีการนำ เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เช่น การใช้คลิปวิดีโอ (clip video) เข้ามาปรับใช้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการ การศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการนิเทศ ภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562ก, หน้า 13) เรื่อง แนวทางการนิเทศบูรณา

การใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ระบุว่า ควรนิเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นการนิเทศ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการ จัด

2.5 ด้านการประเมินผลและการรายงาน คือ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการประเมินผลการนิเทศ 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติ ระหว่างการปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา มีการสรุปผลและรายงานผลการนิเทศภายในให้ทุกฝ่ายทราบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศภายใน ครั้งต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการประเมินผลและการรายงานผลที่เป็นระบบ ไม่นำผลการนิเทศภายใน มาปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภา สารคม (2555, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผล และการรายงาน สถานศึกษาควรมีการดำเนินการประเมินผลการนิเทศภายใน 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่าง การดำเนินการ และหลังการดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบการประเมินผลและรายงานอย่างต่อเนื่อง ประชุมชี้แจงผลการ ประเมิน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการนิเทศภายในให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มาใช้วางแผนการ ดำเนินการนิเทศภายใน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม

1.2 สถานศึกษาควรจัดให้มีการดำเนินการประเมินผลการนิเทศ 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติ ระหว่างการ ปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายใน สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่อง ควรมีการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

พิสัน โพนทัน. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- เมธิณี สระโร. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอเรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รุ่งรัตน์ กลั่นการบุญ. (2560). แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในงานวิชาการของครูโรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก.
การค้นคว้าอิสระ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *ประกาศผลสอบ O-NET*. จาก
<https://www.niets.or.th/th/catalog/view/2989>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2562ก). *แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาลู่การนิเทศภายใน
โรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2562ข). *แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2562). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา
2562*. กาญจนบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี.
- เสาวภา สารคม (2555). *การนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดหนองคาย*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- อมรรัตน์ ราชจันดี. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัด
ขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ก.ศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัศวิน วิภาดา. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ก.ศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and
Measurement*, 30, 607 – 610.